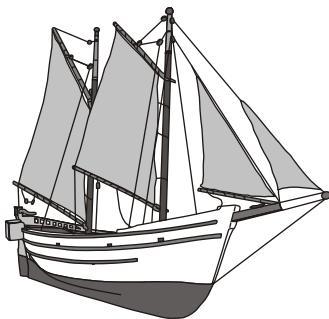


Pulong Ta Dyos

Genesis Daw Bag-o Na Kasugtanan



Kagayanen Translation Committee



THE BIBLE LEAGUE

2007

Additional copies of this publication are available from:
The Book Depository, Box 2270 CPO, 1099 Manila, Philippines

Picture Credits:

Illustrations on pages 23, 24, 83, 116, 117, 151, 175, 182, 271, 309, 328, 331, 336, 344, 348, 384, 525, 566, 634, 667, 688, 718, 730, 734, 750, 775, 778, 779 and 823 by Horace Knowles ©The British and Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972, 1995.

Illustration on page 208 by Horace Knowles revised by Louise Bass
©The British & Foreign Bible Society, 1994.

Illustrations on page 129, 179, 217, 246, 249, 255, 276, 284, 354, 373, 400, 434, 465, 490, 547, 664, 748 by Louise Bass ©The British & Foreign Bible Society, 1994.

Chart on page 117 and map on page 441 ©Copyright R. H. Sanderson,
5 High Street, Peterborough, New Hampshire 03458, USA.

Illustration of menorah on page 750 from Notes, Critical and
Practical on the book of Exodus by George Bush, 1852.

John Lear Illustration on page 296 ©1960 American Bible Society.
Used by permission.

All other black and white illustrations used by permission of the
©David C. Cook Publishing Co.

Old Testament Color illustrations are used by permission of
©Scripture Press, a division of Cook Communications Ministries
International.

Color illustrations for John 2:7; 19:18 and 20:19-20 are used by
permission of Louise Bass.

All other color illustrations are by Richard and Francis Hook from
the One Year™ Bible Story Book ©Tyndale House Publishers, all
rights reserved. Used with permission.

Photograph on front endpaper by Ken Van Weerdhuizen. Used by
permission.

© Bible League 2007

Genesis and the New Testament in Kagayanan
of Palawan Province, Philippines

81.20-204-3M 12.121PCD-041006M

ISBN 978-971-826-072-2

Printed in the Philippines by Philippine Bible Society

Nihil obstat

Ta tanan na kasimanwa ko na mga Kagayanen,

Pagtamyaw ta labing miad ki kyo ta ngaran ta ate na Ginuo!

Baked gid ake na pagpasalamat ta Dyos tak may anen ki en isya na libro na pangararan ko na libro ta 'KABUI'. Kabui tak ittaw i dili nang ta tinapay mabui daw mabui man kanen an paagi ta mga ambal na galin ta bibig ta Ginuo. Anay pa sa, kulang ki pa ta pag-intindi ta mga ambal ta Dyos tenged ula ki gid libro na sarang ta mabasa. Piro anduni may anen ki en. Kinanglan nang na basaen ta kada isya ki kiten tenged gapati a na gaatag uyi na libro ta katinawan ta ate na isip, labing miad na ulag daw nagakaigo na pamatasan. Nagapadayon libro na i ta pag-atag ta ula katapusan na kabui. Kinanglan nang daw ta English pa gid na: READ, REFLECT, LIVE, AND SHARE.

Kabay pa mag-atag ki kyo maskin tise nang na katinawan ta inyo na isip ake i na bilin.

Ang inyo utod,

F. Nitto C. Bundac

St. Ann's Church
Ossining, New York, USA

Imprimatur

Kalakip ng aking IMPRIMATUR ang pasasalamat sa Diyos at taos pusong pagbatí sa SIL sa Salita ng Diyos sa Cagayanen. "Ang Salita ay nagkatawang tao at nakipamayan sa atin." Ito ang kaganapan ng pakikipag-ugnay sa atin ng Diyos. Patuloy Siyang "nakikipamayan" sa mga taga Cagayancillo sa Kanyang Salita sa inyong sariling wika. Sa pamamagitan nito nawa'y lalong lumalim at tumibay ang ugnayang ito.



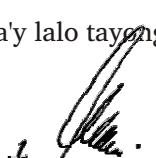
+ Lubhang Kgg. PEDRO D. ARIGO, D.D.
Obispo ng Bikaryato ng Puerto Princesa
Puerto Princesa City, Palawan, Philippines

Ang DIYOS ay purihin sa walang sawa Niyang pagmamahal at paggabay sa atin!

Kalakip ng aking IMPRIMATUR, aking buong-pusong pinasasalamatang SIL sa napakalaking kontribusyon naiambag ninyo upang ang Salita na Diyos ay maging ganap at buhay sa puso't kalooban ng mga tao, lalo na sa ating mga kapatid na Cagayanen sa inyong pagsalin ng Kabanal-Banalang Salita ng Diyos sa Cagayanen.

Dalangin ko na nawa'y lalo kayong pagpalain ng Panginoon at higit pa sa lahat ng pagpupunyaging ito, kasama ng ating marami pang mga kapatid na siyang magbebeneepiso sa gawaing ito.

Nawa'y lalo tayong dalhin sa lilim ng Kanyang hiwaga at pagkalinga.



+ Lubhang Kgg. EDGARDO S. JUANICH, D.D.
Obispo ng Bikaryato ng Taytay
Taytay, Palawan, Philippines

Letter of Endorsement

You have in your hands the complete translation of the Kagayanen New Testament and part of the Old Testament. This is the fruit of almost three decades of faithful and tireless effort on the part of our brethren from the Summer Institute of Linguistics and the many Kagayanen who have worked with them in translating the Bible into one of the major dialects of Palawan. We are thrilled to imagine that all Kagayanen speaking Palaweños are now given the privilege of hearing the voice of God in their own mother tongue through the translation.

I encourage all Bible believing Christians, especially the Cagayano community, to use this Bible in their personal and group Bible study and assist in the promotion and saturation of this Bible.

We congratulate our SIL brethren and all the Kagayanen who have worked with them over these many years for a job well done. Keep up the good work.



Pastor JOB L. VALDEZ

Chairman, Palawan Association of Baptist Churches
Puerto Princesa City, Palawan, Philippines

**Naan Ta Yi Na Libro Na
*Genesis Daw Bag-o Na Kasugtanan***

Pauna Na Mga Ambal	viii
Listaan Ta Mga Ambal Na Pasaysay	xii
Genesis	1
Bag-o Na Kasugtanan	115
Mateo	118
Marcos	212
Lucas	269
Juan.	367
Mga Binuatan	437
Roma	524
1 Corinto	565
2 Corinto	607
Galacia	633
Efeso	651
Filipos.	666
Colosas	677
1 Tesalonica.	687
2 Tesalonica.	697
1 Timoteo	703
2 Timoteo	715
Tito	724
Filemon	730
Hebreo	733
Santiago.	769
1 Pedro	782
2 Pedro	795
1 Juan.	803
2 Juan.	814
3 Juan.	816
Judas	818
Mga Papakita	822
Mga Ambal Na Pasaysay	867
Mga Mapa	

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta *Genesis Daw Bag-o Na Kasugtanan*

Yi na libro ispisyal gid tenged yi sinulat na pulong ta Dyos. Naan ta yi na libro mabasa nyo ambal na alin ta Dyos, dili ambal na alin ta mga ittaw. Naan ta sulat Pedro ambal din parti ta sinulat na pulong ta Dyos, “mga pasaysay an naan ta pulong ta Dyos ula gid alin ta liag ta ittaw. Piro, sunod ta paggiya ta Dyos Ispiritu Santo mga ittaw gaambal parti ta mga papaintindi ta Dyos” (2 Pedro 1:21).

Paagi ta ambal ta Dyos na naan ta yi na libro nlaman ta daw ino paagi na marani ki ta Dyos na magsalig ki kanen daw nlaman ta man daw ino batasan na igo ta mga ittaw na iya ta Dyos. Naan ta sulat Timoteo ambal din na sinulat na pulong ta Dyos “may pulos na gamiten para ta pagtudlo daw ino igo na mga papatian, para ta pagsaway daw ino mga buat na sala daw mga papatian na dili igo, para ta paglaygay daw ino paagi na magbag-o batasan na dili igo daw para man ta pagtudlo ta igo na buaten ta mga ittaw na matareng” (2 Timoteo 3:16).

Mga Ittaw Na Alinan Ta Mga Sinulat Na Naan Ta Biblia (*Authors*)

Biblia an tama na mga libro na patipon daw naimo na isya na libro daw tama man na mga ittaw na alinan ta mga sinulat na naan ta Biblia. May anen ki danen na mga ari, mga prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos, manugtudlo, duktor, manugsukot ta buis, mga mananagat, manugbantay ta karniro daw duma pa man. Bisan lain-lain iran na katengdanan daw danen an alin ta lain-lain na mga lugar daw nabui ta lain-lain na mga tinaon, ula gakuntraay minsai ta iran na mga sinulat. Ambal Timoteo naan ta iya na sulat, “tanen na naan ta sinulat na pulong ta Dyos nasulat paagi ta mga ittaw na iran na isip pagiyaan ta Dyos” (2 Timoteo 3:16).

Darwa Na Parti Ta Biblia

Biblia an may darwa na parti. Una na parti paumaw na Una Na Kasugtanan daw pangarwa na parti paumaw na Bag-o Na Kasugtanan.

1) Una Na Kasugtanan

Una na parti ta Biblia na paumaw na Una Na Kasugtanan nasulat seled ta mga isya libo na taon. Mga libro na naan ta Una Na Kasugtanan nasulat naan ta linggwai na Hebreo. Daw tan-awen, iling ti sulat naan ta Hebreo:

**בראשית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשְׁמִינִים וְאֶת הָאָרֶץ:
וְהָאָרֶץ חַיָּה תְּהִוו וּבָהּ וְחַשֵּׁךְ עַל־פְנֵי תְהֻום וְרוּחָה
אֱלֹהִים מַרְחַפְתָ עַל־פְנֵי הַמִּימִים:**

Genesis 1:1-2

Naan ta Una Na Kasugtanan mabasa nyo parti ta una na timpo na pabuat ta Dyos kalangitan daw kalibutan i daw tanan na naan don daw pabuat din man una na mga ittaw na danen Adan daw Eva.

Mabasa nyo man parti ki Abraham daw mga pangako ta Dyos ki kanen daw iya na mga linai na yon man mga Judio. Mabasa nyo man parti ta mga linai Abraham na paatagan ta Dyos ta kasugtanan paagi ki Moises naan ta timpo na danen an gasalyo-salyo naan ta lugar na ula kabalayan. Paagi ta kasugtanan ya nlaman ta mga linai Abraham daw ino liag ta Dyos na buaten danen. Naan man ta mga libro na naan ta Una Na Kasugtanan mabasa nyo parti ta pangako ta Dyos na may ipadala kanen na manluluwas ki danen.

2) Bag-o Na Kasugtanan

Naan ta pangarwa na parti ta Biblia na paumaw na Bag-o Na Kasugtanan may binti-syiti na libro na nasulat seled ta mga singkwinta na taon. Mga libro na naan ta Bag-o Na Kasugtanan nasulat naan ta linggawai na Griego. Daw tan-awen, iling ti sulat naan ta Griego:

οὕτως γάρ ἡγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μοιογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Juan 3:16

Naan ta Bag-o Na Kasugtanan mabasa nyo mga nasulat parti ki Jesu-Cristo na Manluluwas na pangako ta Dyos. Kanen an padala ta Dyos naan ta kalibutan i alin ta langit aged iatag din iya na kabui bilang alad para ta mga sala ta mga ittaw. Tudlo naan ta Bag-o Na Kasugtanan na mga ittaw na magtuo ki Jesu-Cristo, patawaren danen an ta Dyos ta iran na mga sala, buaten danen an na iya gid na mga ittaw, tagan danen an ta kabui na ula katapusan daw luwasen man na dili danen maageman silot na ula katapusan.

Mga Tabang Para Maintindian Nyo Ta Usto Yi Na Libro

1) Mga Pauna Na Mga Ambal (*Introductions*) Daw Mga Lista Ta Mga Tupiko (*Outlines*)

Naan ta kaumpisaan ta kada libro na naan ta yi na sinulat na pulong ta Dyos may pauna na mga ambal daw lista ta mga tupiko. Pauna na mga ambal daw lista ta mga tupiko dili sakep ta sinulat na pulong ta Dyos, piro pasulat para mga ittaw na magbasa matabangan ta pag-intindi.

2) Mga Numiro Ta Kapitulo Daw Birsikulo

Ta primiro, mga sinulat naan ta Biblia ula mga kapitulo daw birsikulo. Naan ta taon 1551 AD, may mama na gapaimprinta ta Bag-o Na Kasugtanan naan ta Griego na linggwai na paparti din na may mga kapitulo daw birsikulo daw pabetangan din man ta mga numiro na tanda ta mga kapitulo daw mga birsikulo. Paglambay ta pila nang na mga taon, may anen man na naimprinta na Bag-o Na Kasugtanan daw Biblia na nasaylo naan ta Inglis na paryo man ta pabuat ya na may mga kapitulo daw mga birsikulo. Nakita ta mga ittaw na bakod na tabang mga numiro an ta kapitulo daw birsikulo ta iran na pagpangita ta mga parti naan ta Biblia. Yon na asta anduni mga Biblia an may mga kapitulo daw mga birsikulo.

3) Mga Titulo Ta Mga Isturya (*Section Headings*)

Abot man timpo na paisip ta mga ittaw na miad daw Biblia an betangan ta titulo ta mga isturya o mga tupiko para makita dayon daw indi mga isturya daw mga tupiko na naan ta Biblia. Mga titulo an dili sakep ta sinulat na pulong ta Dyos, piro pabetang ta mga gasalyo para tabang ta mga ittaw na magbasa.

4) Lista Ta Duma Na Mga Birsikulo Na Iran Na Isturya Gaanggiray

(Cross References)

Naan ta Bag-o Na Kasugtanan may appat na libro na paumaw na Miad Na Balita na tama na mga isturya na gaanggiray. Daw may anen na mga isturya na gaanggiray, naan dalem ta titulo ta isturya makita nyo lista ta mga kapitulo daw birsikulo ta duma na libro na naan dya isturya na gaanggid. Alimbawa, naan ta Mateo kapitulo dyis naan apaw ta birsikulo singko makita nyo iling ti:

Pagsugo Jesus Ta Dusi Na Apustulis

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

Beet ambalen na isturya naan ta Mateo kapitulo dyis na gaumpisa naan ta birsikulo singko, yon man na isturya makita nyo naan ta Marcos 6:7-13 daw naan man ta Lucas 9:1-6.

5) Mga Saysay Na Naan Ta Ebes Ta Mga Panid Ta Yi Na Libro (*Footnotes*)

Naan ta yi na libro, kaysan makita nyo iling ti na marka * na daw naan ta Inglis paumaw na ‘asterisk’. Daw makita nyo marka na ‘asterisk’, tan-awen nyo anay daw ino na numiro ta kapitulo daw birsikulo na may anen na * daw ngitaen nyo yon man na numiro ta kapitulo daw birsikulo naan ta mga ‘footnote’ na naan ta ebes ta yon man na panid. Naan dya kaysan may mabasa kaw na ngaran ta libro daw numiro ta kapitulo daw birsikulo na alinan ta mga ambal o birsikulo na may marka na ‘asterisk’. Kaysan man naan dya may mabasa kaw na pasaysay parti ta mga ambal ya na may marka na

‘asterisk’. Kaysan man naan dya may sugid na naan ta Mga Ambal Na Pasaysay pwidi nyo mabasa saysay parti ta mga ambal na may ‘asterisk’. Alimbawa, naan ta ebos ta panid 139 makita nyo mga ‘footnote’ na iling ti:

***8:17** Isaias 53:4

***8:20** Ayep na pasambit naan ta birsikulo binti, daw naan ta Inglis paumaw na ‘fox’.

‘Fox’ an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan daw kabatuan.

***8:20** Pwidi nyo mabasa parti ta umaw na *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

Una na ‘footnote’, beet ambalen Isaias 53:4 alinan ta mga ambal naan ta Mateo 8:17 na selled ta mga ‘quotation mark’ “ ”. Pangarwa na ‘footnote’, may pasaysay parti ta mga ambal naan ta Mateo 8:20 na may ‘asterisk’. Pangallo na ‘footnote’, may pasugid daw indi nyo mabasa saysay parti ta *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan*.

6) Mga Druwing

Naan ta yi na libro may mga druwing para makita nyo pila na mga betang daw ino lagen daw para man maintindian nyo pa gid parti ta pila na mga natabo na nasambit naan ta yi na libro. Mga druwing na mga ittaw, dili sura gid danen tak mga gadruwing an ula kakita daw ino sura Jesus daw sura man ta duma pa na mga ittaw na nasambit naan ta yi na libro.

7) Mga Ambal Na Pasaysay (*Glossary*)

Naan ta katapusan ta yi na libro may *Mga Ambal Na Pasaysay*. Naan dya pwidi nyo mabasa mga pasaysay parti ta pila na mga ambal, ittaw, lugar daw duma pa na mga nasambit naan ta yi na sinulat na pulong ta Dyos na pasalyo naan ta Kagayanen. Mga ambal an nalista sunod ta alpabito.

8) Mga Mapa

Naan ta yi na libro may mga mapa aged makita nyo daw indi mga lugar na nasambit naan ta yi na libro. Naan ta panid 24 makita nyo Mapa Ta Mga Lugar Ta Una Na Timpo. Naan ta katapusan ta yi na libro makita nyo mga mapa na:

1. Lugar Na Palestina Ta Timpo Jesus
2. Mga Pagbyai Pablo

Listaan Ta Mga Ambal Na Pasaysay

(Makita nyo Mga Ambal Na Pasaysay naan ta mga panid 867-885.)

Aaron	Makasasala na mga ittaw
Abraham	Mesopotamia
Adlaw na mabot Ginuo	Mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Adlaw Ta Pagpuay	Moises
Angil	Mga Sinulat Moises
Apustol; Apustulis	Mira
Aram; Arameanen	Moises
Aramaic	Ninive
Arka	Noe
Asno	Olibo
Babilonia	Pagdumala Ta Dyos
Balay tipunan	Pangulo ta Roma
Canaan	Pari
Cristo	Pariseo
Dagat Galilea	Pilato
David	Pinakadatas na manugdumala ta mga pari
Egipto	Pinili Ta Dyos Na Mag-ari
Elias	Pista Ta Mga Pasilungan
Eliseo	Pista Ta Pag-alad Ta Timplo
Gabriel	Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto
Ginuo; GINUO	Pista Ta Pentecostes
Hebreo	Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok
Herodes	Prupita
Igos	Roma
Isaac	Saduseo
Ismael; Ismaelinen	Samaria; Samaritano
Israel; Israelinen	Sanedrin
Jacob	Sinulat na pulong ta Dyos
Jonas	Sodoma
Jose	Solomon
Judio	Tanda naan ta lawa
Kagon	Timplo
Kamilyo	Turda na para ta pagsimba
Kenan Na Alin Ta Langit Na Natao	Ubas
Naan Ta Kalibutan	Una Na Kasugtanan
Krus	Yi na timpo; timpo na mabot
Levita	
Limpyo; dili-limpyo	